

Lidé jen velmi obtížně přijímají myšlenku změn. Jsou více ovlivňováni svou osobní zkušeností než informacemi, které dostávají.

Kultivace hor

Vykácené lesní porosty buď jak buď nastartovaly heroický boj o kultivaci krajiny. Uvědomíme-li si, že sníh zde často ležel více jak půl roku, léto bylo chladné a kamenitá „ornice“ prakticky bez humusu a kyselá, zdá se nepředstavitelné, že se zde mohlo vůbec něco urodit. Žádosti o dotace by úředníci na ústředí v monarchii patrně neskousli. Dnešní ráz kultivované krajiny, včetně hřebenové náhorní planiny ve výšce kolem 1 000 metrů nad mořem, proto představuje velmi cenné dědictví po tehdejších skromných a pracovitých obyvatelích. Kvetoucí louky jsou nejen pastvou pro oči, ale příznivě ovlivňují i naši psychiku, pošramocenou přetechnizovaným způsobem života.

Jáchymov, 19. 10. 2009

Jáchymov, 19. 10. 2009

Jáchymov, 19. 10. 2009

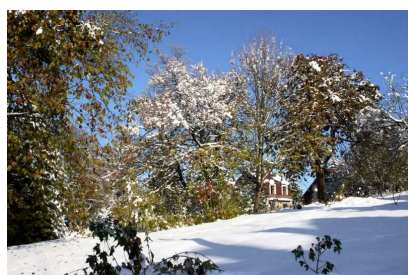
Horní Blatná, 19. 10. 2009

Horní Blatná, 19. 10. 2009

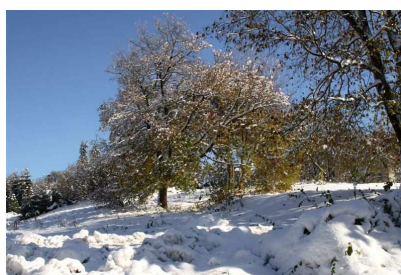
Horní Blatná, 19. 10. 2009

Horní Blatná, 19. 10. 2009

Ryžovna – Hřebečná, 19. 10. 2009

Horní Blatná, 19. 10. 2009

rozmary počasí na horách dodnes často nepříjemně zaskočí jak přírodu, tak i zvířata s lidmi

Krušnohorci, pevně přimknutí ke své „hroudě“, svůj nekonečný zápas nevzdávali. Věčně podmáčené pozemky „meliorovali“, aby půda nebyla neustále znehodnocována kyselou vodou, a z políček ustavičně vysbírávali kamení, které se jako jediné zaručeně „urodilo“ každou sezónu. Se stoupající nadmořskou výškou stoupala i míra vynaložené námahy a množství nezbytného hnojiva. Jedním ze základních zdrojů obživy se staly horské louky, proto k nejdůležitějším činnostem patřila sklizeň sena, kdy méně majetní obyvatelé, kteří neměli tažná zvířata, která převážně reprezentoval vůl, museli odnášet seno po otepích na zádech. Pro

názornost, jedna kráva spotřebovala za zimu zhruba 100 otepí sena, koza tak 20. Většinu „polností“ proto představovaly pastviny, neboť jedině chov dobytka zaručoval základ stravy (mléko, máslo). Představa dobytkářství provozovaného např. na severoamerických prériích či jihoamerických pampách by ale byla lichá. Většinou se jednalo o dvou až čtyřhlavá „stáda“ krav, doplněná několika kozami, která celoročně živila rozvětvenou rodinu. Důležitou součástí potravy bylo i „ovoce“ horalů – borůvky, brusinky, maliny a houby. Nynější základní potravina – chléb, se z pochopitelných důvodů na prostřeném krušnohorském stole objevoval zřídka. Odedávna se tu sice pěstovaly žito a oves, později pokusně i pšenice, ale obilí dávalo hodně slámy, zato zrní bylo malinké. Často se sklídilo i nezralé, takže skončilo v žaludku obyvatel stájí. Katastrofální hladomor v 70. letech 18. století popohnal nechuť místních pěstovat brambory. Přesto ani relativně chráněná údolí i teplejší jižní svahy hor mnohdy nezabránilly, aby sadba nebyla poničena pozdními jarními či předčasnými podzimními mrazy. Zemědělství proto v životě Krušnohorců hrálo jen podružnou roli. Nezbyvalo než žít se prací v podzemí, nebo později i v nemnohých průmyslových továrnách. Rodinný rozpočet šlo zlepšit pouze domácími výrobami (krajky, rukavice). Řada mužů i žen našla obživu v lesích. V důsledku zlepšeného lesnického hospodaření, nastartovaného v 18. století, se zvyšovala produkce dřevěného uhlí, těžba dřeva, i jeho zpracování na pilách a v truhlárnách.

houby jsou nejen dodnes oblíbenou poživatinou, jsou i nádhernou dekorací naší přírody

Jáchymov (2006-2010)

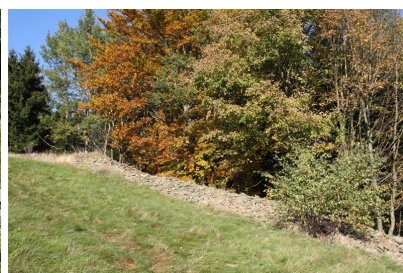
horalé z políček ustavičně vysbírávali kamení, které se jediné každoročně zaručeně „urodilo“

Jáchymov (2010)

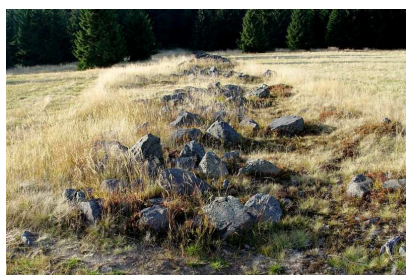
PR Ryžovna (2010)

Jáchymov (2010)

Horní Blatná (2005)

Hřebečná (2003 a 2006)

Jáchymov (2006)

Boj s klimatem nebyl zřejmě jediným problémem Krušnohorců. Už Mathesius zaznamenal v jáchymovské kronice, že roku 1544 „... *táhly kobylky ve velikém množství*“. Jaký dopad to mělo na obživu zdejších obyvatel se ale nezmiňuje.

Také rozvoj hornictví měl své stinné stránky. Největší populační přírůstky i úmrtnost měli patrně důlní dělníci. Špatné životní i zdravotní podmínky způsobovala nejen nedostatečná strava, ale i přeplněné byty a nevětrané doly. Po dlouhodobé expozici dosud neznámým radioaktivním zářením a vlivem podvýživy se u řady horníků projevovala „jáchymovská nemoc“. Ostatní obyvatelstvo bylo ohroženo, zejména v letních měsících, těkavými výpary z pražírén rud a hutí a projevovaly se u něj příznaky chronické otravy arzenem. Z jáchymovské kroniky se dovíme, že roku 1610 „*v adventu onemocnělo mnoho lidí a dobytka od jedovatého kouře z pražení na odvalu Svornosti*“. Nato, roku 1612, že „*takové pražení na nejmilostivější rozkaz Jeho Veličenstva na slavné České komoře je přeloženo na planinu u hutě výkupu rudy*“ (pozn.: tj. ke Stříbrné hutě, pozdější uranové továrně, dnes tedy poblíž Radiumpaláce). O tom, že těžkými kovy byly kontaminovány i obdělávané pozemky, nelze pochybovat. Ale laboratoře, sledující kvalitu potravin, k dispozici nebyly. S tvrdošíjnou pravidelností se proto opakovaly četné choroby i řádění epidemií. Tak např. epidemie moru už r. 1521 zahubila

čímžpak asi topí zdejší nájemníci, pneumatikami?
(Jáchymov, 2006)

stačí jeden bezohledný člověk a ostatní si jeho počínání
náležitě „vychutnají“
(Jáchymov, září 2010)

téměř celou jáchymovskou rodinu Šliků, v roce 1568 zemřelo na mor kolem 900 jáchymovských obyvatel.

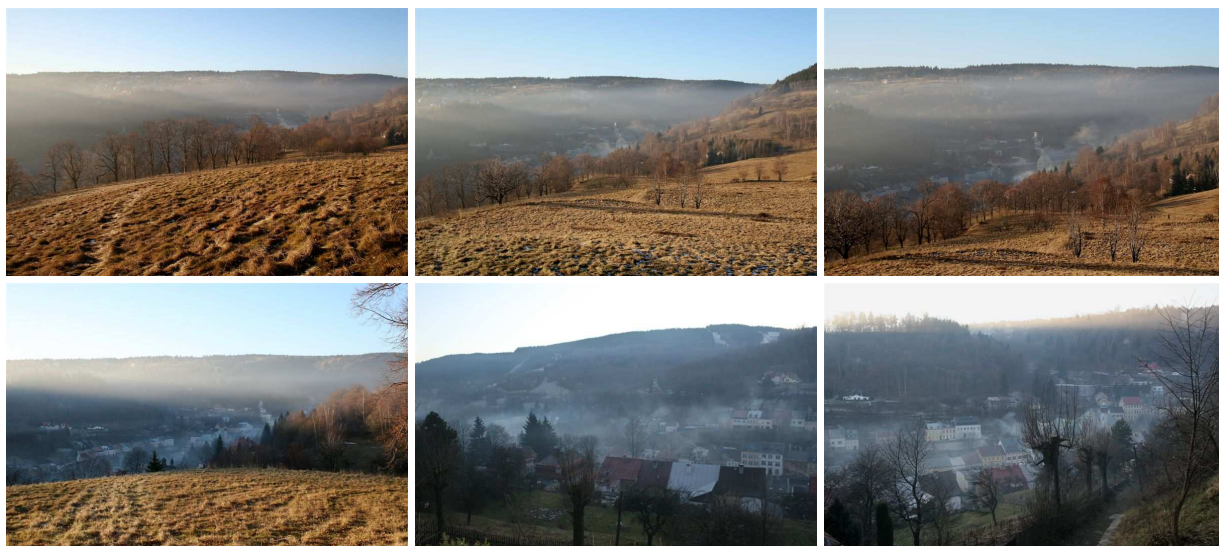
V této souvislosti nelze nepřipomenout, že náš dnešní přístup k životním a zdravotním podmínkám je obdobný, i když naše znalosti a možnosti jsou nesrovnatelné. Jedovaté látky z někdejších arzenových hutí dnes nahradily obdobně toxické z lokálních topenišť, kde se vedle uhlí spalují PET lahve, igelitové pytlíky a další výtěžky technologického „pokroku“. O svěžím vzduchu, vypouštění našich auto-miláčky, ani nemluvě. Při zimní inverzi jsou obydlená údolí plná vše zničujícího a nedýchatelného oděru, ale pro naše děti údajně všichni chceme jen to nejlepší. Dnes nás sice „nekoší“ epidemie moru, zato nárůst nejrůznějších alergií je přímo děsivý. Zatímco nepříznivé klimatické podmínky zdejší obyvatelé otužovaly, naše další populace přetopené místnosti nakonec nejspíš zahubí.

Během nedávno uplynulých let obce nedokázaly zakročit proti obyvatelům, kteří v kamnech zatápějí nešetrnými palivy, přestože byly vynaloženy nemalé finanční prostředky na jejich plynofikaci. Se vzrůstající cenou „ušlechtilých“ paliv je situace každoročně horší a horší. Obyvatelé houfně odmítají plynové přípojky a do kamen sypou, co hoří. Ve vzduchu je cítit, že lidé používají paliva, jimiž dobrovolně poškozují své životní prostředí. Zasedá parlament, zasedají radnice, a vydávají zákony a vyhlášky, jakou barvu může mít kouř, stoupající z komínů. Opatření vesměs nesmyslná a neúčinná, protože nikdo neví, jak je účinně kontrolovat a postihovat. Cejchovaná čoudoměrka dosud k dispozici není.

Přímo otřesně působí článek, otištěný v časopisu Týden (14/2006), i když se nevztahuje na zdejší oblast. „*Někdy se ulicemi valí tolik exhalací, že musíme v poledne rozsvěcet veřejné osvětlení*“, říká starosta Ostravy-Radvanic. „*Zdejší koksovny měly zmizet před deseti lety, ale proč zastavovat něco, co je tak dobrým kšeftem.*“ Ocelárna Mittal Steel (bývalá Nová huť) podává výkon vyšší jak za komunizmu. Vlastní ji Indové, takže se nedivme, že kvalita ovzduší oceláře nezajímá. Zdejší lidé trpí astmatem, místní kojenci jsou podle lékařů přímo ohroženi na životě. Za práci v prosperující nadnárodní společnosti jsou lidé přesto vděční. „*S uzavřením železáren by se výrazně zhoršila sociální situace v Ostravě*“, netají se starosta i většina ostatních regionálních politiků. „*Potřebujeme čas, monitorujeme veškeré škodlivé údaje*“ dodává starosta a – posílá policii na majitele rodinných domků, kteří topí uhelnými kaly.

při zimní inverzi jsou i horská obydlená údolí plná zničujícího a nedýchatelného oděru
(Jáchymov, 9. 1. a 5. 2. 2009)

inverzní poklička dosedne na momentálně nevětrané a tudíž i relativně studené jáchymovské údolí a veškeré zplodiny nechá konzumovat všechny přítomné, v prostoru od lázní (cca 500 m n. m.) až po Nové Město (cca 900 m n. m.)

(Jáchymov, 27. 12. 2006)